

מסורת הש"ס

רש"י

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

ר"ן

נב.

עין משפט
נר מצוה

(א) נסדר המטה הנ"ל ע"י
(ב) [נ"ל שאלה] (ג) [נ"ל]
הר"ן פל סוף המטה תמלא
בע"כ (ד) ס"א שאלה
(ה) [נ"ל שאלה] (ו) [דף נ"א]

הנהגות הב"ה

(א) נ"ל ר"י מרסון בריעם
ל"ל ולוח כ"י נחמק:
(ב) שם שאני טועם:
(ג) רש"י ד"ה כן הדבר
שאלה הכי' ואח"כ מ"ה
שאמר נסר זה עלי
לכשאלה כן כ"ל וחיטת
שם בקדירה נחמק:

גליון הש"ס

בחור"ן ר"ה וקסא לאו
כו' אלא אחר חילוק
במח"ה. ע"י נה"ל לקמן
דף נ"א ד"ה שאלה נ"ב
משער:

פירוש הרא"ש

פותר ברובם ובקופה.
היינו דק דק נסר ויטעם
הנפשה כש"ל הקדירה
דמשמע נסר דוקא מה
שנפלה בש"י: ו"י יהודה
אומר: דמיון ש"י כו
טעם נסר אסור: ואח"כ
בזמן שאלה בש"י זה
ע"י. דמיון נסר נסר
זה שיהי' עליה חסידה
לדאסור ואסור נטעמו
ובנפלה אכל כשאלה קודם
נכסר על לא אסר עמלו אלא
דבר הנפלה בש"י: מותר
בבבש"י ש"י כו טעם
י"ן. כדמיון דרבי יהודה:

מוסר ברובם ובקופה. מרק: ובקופה.
מקפה עבה מתכלין פודליר"ש נלע"ז:
שנכשלו. בחיוב נכשיל רובם שנכנס
בנפלה ובנכשיל טעם נסר שהיה
נכנס: **כן הדבר.** שאסור (א)
כשאלה נסר זה עלי שיש בקדירה
לכשאלה כן כל מה שיש בקדירה
ש"י כו טעם נסר אסור: **שהנודר**
מן הדבר. כגון שאמר נסר זה עלי
ומתערב כו' אכל כי לא אסר נסר זה
עלי אלא קונם נסר עלי דמשמע נסר

מוסר ברובם ובקופה ור' יהודה אסור אמר
רבי יהודה מעשה ואסר (א) עליו רבי מרפון
(א) בביצים שנכשלו עמו אמרו לו כן הדבר
"אימתי בזמן" שיאמר נסר זה עלי שהנודר
מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם
אסור (א) הנודר מן היין מותר בתבשיל שיש בו
טעם יין אמר קונם יין זה (א) שאני טועם ונפל
לחבשיל אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור:
ג"כ

אין כי בנותן טעם מותר וזה דברים
דבר שיש לו ממירין הוא כדאמרין
לקמן פסק הנודר מן היין (דף נ"א).
משום דמלוא לאיתשולי עליהו מדברי
נחן וקיימא לן דכל שיש לו ממירין
אפילו באלף לא בטיל ויש לו מותר דבי
אמרין אפילו באלף לא בטיל הי
מילי מין צמינו אכל הכא כי קמי
ומתערב בנפלה שאני מותר דומיא
דביצים שנכשלו עמו וכל שאני מותר

לעני רש"י

פודליר"ש
[פודליר"ש].
ספר"ה, משקעים.

תוספות

אמר ר"י פקשה ואמר
וכו'. פירוש דר
היינו דבר שאני טועם
אסור ברובם הי"א אם
אמר שאני אכל ונכנסת
נמי הכי הוא כי קא
מיבעי ליה בשאני אכל
בשאינו טועם דוקא זה
לא דוקא וכן לענין שאלה
שאלה טועם: אמרו לו
כן הדבר. שאסור אפילו
ביצים שנכשלו עמו כבשר
ואימתי בזמן שאמר נסר זה
עלי דמשמע הוא נטעמו
שהנודר מן הדבר שאמר
דבר זה עלי וכו': הנודר
בין מותר בתבשיל. כדמיון
לד"ה אסור: קונם יין
זה וכו' אמר אם יש
בו בנ"א. ואח"כ י"י נמי
אין כו דמיון דקונמות
היי דבר שיש לו ממירין
באמרין בשאני פירוקן
לקמן ו"ל דחומר דבר
ש"י לו ממירין אינו טועם
אלא בנותן צמינו אכל ממין
בשאינו מותר אפילו י"י
ש לו ממירין טעם נכנסים
וכן משמע שמתענין דכל
(לקמן דף נ"א).

טעם דגן חיבת ואם לאו פטורה א"כ למה אמרו הטבל אסור בכל שהוא צמינו ושלל צמינו בנותן טעם וטבל דבר שיש לו ממירין הוא ואח"כ קמי דשלל צמינו בנותן טעם. וה"ל איתא בזה"ל בירושלמי (דפירוקין ה"ד) דגרסי' תמן זה הכלל היה ר' שמעון אומר משום ר' יהושע כל דבר שיש לו ממירין כגון טבל ומעשר שני והקדש וחדש לא נחט בו חכמים שיעור אלא מין צמינו נכשלו ושלל צמינו בנותן טעם וכל שאר לו ממירין כגון צמינו ושלל צמינו טעם ה"ל נדרי מה את עבד לון כדבר שיש לו ממירין או כדבר שיש לו ממירין (מסתברא מעבדין דבר שיש לו ממירין) דמנין תמן שהוקן עוקר הנדר מעיקרו וכו' והא מתניתא עבד לון דבר (י) [ש"ש] לו ממירין דמנין שהנודר מן הדבר ומתערב בנפלה אם יש בו בנותן טעם אסור תפטר צמינו בשאינו מותר (דבר) [ש"ש] לו ממירין והרי זה מפורש כמו שכתבנו. ולפיכך הקשו על הרב אלפס ו"ל שכתב בהלכותיו בפ' גיד הנשה צענין פת שאפאה עם הגלי בתור דמלא דאמרין דאסור לנפלה כדמיון אף על גב דק"ל דמיתא לאו מילתא היא היינו טעמא משום דהיינו דבר שיש לו ממירין דהא מלא דמילתא בדי בשרא ומשום הכי אפילו באלף לא בטיל אלו דבריו ו"ל אלמא דסבירא ליה ו"ל דאפילו שלל צמינו לא בטיל ואי אפשר כמו שכתבנו בראיות ברורות. ואמרו שאפשר שמקם הרב ו"ל על אותה שאמר בפ' משילין (נ"א) גבי האשה שאלה מים ומלח לנפשה הרי היא כרגלי שמיין ופירוקין ואח"כ ליכנס מים ומלח לגבי עיסה ופירוק רב אפי' משום דהוא ליה דבר שיש לו ממירין ואפ"י באלף לא בטיל והא מים ומלח לגבי עיסה מין בשאינו מותר הוא ואפ"י הכי ייבד טעמא משום דהוא ליה דבר שיש לו ממירין אלמא אפי' שלל צמינו לא בטיל וליכנס מים ומלח לגבי עיסה אסור להו ר' אבא הרי שנתערב קב חטים שלו בעשרת קבין של חיבורי יאכל הלה וחדד ואח"כ עליה ואמר רבי אושעיא דשפיר צבד דאח"כ עליה מאי שנה חטים בשעורים דלא קאמר להו דהוא ליה מין בשאינו מותר וטבל חטים בחטים נמי לר' יהודה הוא דלא בטיל לרנן בטל מדקאמר ר' אושעיא הכי ולא קאמר הא מים ומלח לגבי עיסה חטים ושעורים הוא שמע מינה לחטים בחטים איכא לדמיון לפי שאי אפשר לעיסה בלא מים ומלח אלו דברי אבא וכו' ולי נראה דדרי הרב אלפס ו"ל דכי תת הכא דדבר שיש לו ממירין בשאינו מותר כגון אסור עכשיו ועמיד להיות יתור אחר זמן כדברים משום דקא מיבעיא לי כיון דלרנן כבולו איסורי מין צמינו בטיל כמו בשאינו מותר מה ראו חכמים לחלק דבר שיש לו ממירין בין מינו לשאינו מותר ומאיה טעם וכן נראה לי בטעמו של דבר דחומר לרנן ולר' יהודה דאיכא לרנן צמינו אי בטיל או לא ואמרין בפ' הקומץ דכא (מנחות כג) דשניהם מקרא א' דרבו דכתיב (ויקרא טו) ולקח מדם הפר ומדם השעיר שאע"פ שדמו של פר מרובה קרי ליה דם השעיר אלמא לא בטיל וקסבר ר' יהודה דהיינו טעמא משום דמין צמינו לא בטיל לפי שכל דבר שהוא דומה לחיבורי אינו מתחיל ועמיד להיות יתור אחר זמן כדברים משום דקא מיבעיא לי כיון דלרנן כבולו איסורי דמין צמינו לא בטיל ורנן לא משמע להו הכי דמלך מקום מין צמינו דאיסור ויהי' אין דומין זה לזה כיון דחד אסור וחד שרי שאין ראוי ליתר אחר דמיון צע"ס אלא אחר חילוקן באיסור ויהי' אלא היינו טעמא דדם הפר אינו מבטל דם השעיר משום דכיון דשניהם עולין לנותר כששרים לזריקה אין מבטל זה את זה דכי היכי דר' יהודה חיל' אחר דמיון העלם אלו רנן אחר דמיון ההיבד ולפיכך כל שחלוקין באיסור ויהי' אפי' מין צמינו בטיל דהוא ליה כמין בשאינו מותר ומשום הכי אמרין דדבר שיש לו ממירין נטו רנן משום חומרה לרנן יהודה דכיון שאין דבר זה חלוק מן ההיבד לרנן באיסור ויהי' אפי' אף הוא סופו להיות יתור כמיון אמרין שאני בטל צמינו דא' הכי הוה דמו טובא חדא שהן שוין צמינו ועוד שאין חלוקים לגמרי באיסור ויהי' ומשום הכי לא בטיל אלא בשאינו מותר כד' שאנו חלוקים שיש בין מינו לשאינו מותר שישלם אותו שויו שניתוסף כאן משום דבר שיש לו ממירין לפי שהחילוק שכן ההיבד סיבה הביטול והשוו נותן שלא יהי' בטלן הלכך כל שהוא אסור עכשיו ואינו חסר מן איסורו אלא שעתיד להיות יתור לאחר זמן אותו חסרון של איסור כיון שהוא מועד ראוי הוא שישלם אותו חילוק שיש בין מינו לשאינו מותר אלא כשיש לו עכשיו יתור כי היכא דפי' משילין שאף מים ומלח מותרין עכשיו במקום שרגלי שמיין שוין בה הרי נתקבר הרבה היבד של עיסה למים ומלח שאף עכשיו שניהם מותרין ויבין שהיתרן קרוב אי אפשר לחילוק שיש בין מינו לשאינו מותר שישלם דהא הש"ס לרנן חילוק דהיתר ואיסור עדיף להו מחילוק דמיון ושאינו מותר דבהא הוא דפליגי עליה דר' יהודה הלכך דבר שהוא יתור עכשיו כמים ומלח ראוי יותר שלא יבטל לגבי עיסה אפי' ג' דהיי מין בשאינו מותר ממה שראוי שלא יבטל דבר שהוא אסור עכשיו ועמיד להיות יתור אחר זמן לגבי מין צמינו ומש"ה נהי דמסקין דבר שיש לו ממירין בשאינו מותר בטל מפני שהוא אסור עכשיו אסור רב אפי' התם דמים ומלח שהן יתורין עכשיו אינן בטלן לגבי עיסה אפי' שהוא מין בשאינו מותר (והא) דאמרין התם בר"ש שמעמא (נ"א) [מ"ש] מחטים בחטים וחטים בשעורים הייבד בעלמא ויניהו דלא סלקן דהא אחיבו עליה כדאיתא התם ולתסקנה לא סמיך עליהו רב אפי' כלל אלא אסקנה דכיון דהיי דבר שיש לו ממירין שאף עכשיו יש לו שעת היבד אפי' בשאינו מותר לא בטיל ופת שאפאה עם הגלי בתור להא דמיתא שאף עכשיו יש לה היבד לנפלה שלא כמותה הלכך דכין הוא דאפי' בשאינו מותר לא בטיל. ועוד דאפי' לא צמית ליתר כולי האי ו"ל בתר טעמא הרי איתא רואה שלל שהוא מוסף היבד להחמירו בצטלו שמתני שעתיד להיות יתור אחר זמן לא יבטל שיש בין מינו לשאינו מותר עדיף שיש לו ממירין עכשיו יש לו שעת היבד אפי' בשאינו מותר ומש"ה לא קשיא מסקנה דהא דמסקין דבר [ש"ש] לו ממירין בטל בשאינו מותר אמסקנה דפרק משילין דאסקין רב אפי' דאפי' בשאינו מותר לא בטיל ולא לריבין דתירוי' ולדחוקי כלל וההיא דפת שאפאה עם הגלי בתור להיבד דפרק משילין דמיתא ולא עוד אלא דעדיפת מינה משום דאיכא למימר דכי מניין לאחמורי אדבר שיש לו ממירין צמינו לא מחמירין עליה בשאינו מותר אלא כההיא דפת שאפאה עם הגלי בתור דליכא לאחמורי עליה צמינו דלא שייך כלל אי לא מחמירין עליה בשאינו מותר נמלא שלא החמיר בו כלל ועלו דברי הרב אלפס ו"ל נכונים בטעמם. כן נראה לי. עוד ראיתי שהקשו עליו מדאמרין בסוף פרק הערל (נ"א) גבי חסידה של חטאת שנתערבה במאה חסידות של חולין לא תמלה וקא ייבד רב אפי' טעמא התם משום דהוא ליה דבר שיש לו ממירין וכל דבר שיש לו ממירין אפי' באלף לא בטיל ואסקנה התם דהא דבר אפי' בדומה היא ולמאן אי לכהן משרא שרי אי לשראל לעולם אסור אלא דהא דבר אפי' בדומה היא אלמא לא מיקרי דבר שיש לו ממירין אלא מאי דאסור האידנא ולבתר זימנא שרי אכל האי פיתא כהדי בשאלה לעולם שרי ואי כדמיתא לעולם אסור ולא מיקרי דבר שיש לו ממירין כמסקנה דהתם. וימחשו לי דהא דפרישין עליה מיהא ודאי בדומה היא דהתם הכי קאמרין דכיון לישראל לעולם אסור אלא נחמיר אלא ישראל מפני היתרו של כהן אינו דין אכל פת שאפאה עם הגלי בתור כיון שיש לו וכלל אדם היבד בה עכשיו ראוי להחמיר בצטלו ודבר פשוט הוא: ג"כ

